

*Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača i trenera –
Subotica*

"INTERNET, EDUKACIJA, NAUKA"

"INTERNET, EDUCATIONS, SCIENCE"

***TEMATSKI ZBORNIK RADOVA SA 11. MEĐUNARODNE
INTERDISCIPLINARNE STRUČNO-NAUČNE KONFERENCIJE
"HORIZONTI" 2020.***

**THEMATIC COLLECTED PAPERS FROM 11th
INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY SCIENTIFIC
CONFERENCE "HORIZONS" 2020**

Subotica, 15-16. maj 2020.

Subotica, on 15th and 16th May, 2020

"HORIZONTI 2020"
11. međunarodna konferencija
Godina XI • Broj 11 • 2020.
ISBN 978-86-8789-46-7

UDK 37-053.6
Stručni rad / 075-079
Primljeno: 29. 02. 2020.
Prihvaćeno: 06. 03. 2020.

➤ ¹ 0000-0003-3641-3870, ² 0000-0002-2452-5798

¹ Ivana Manić, ² Miloš Manić

¹*Akademija vaspitačko-medicinskih strukovnih studija, odsek Kruševac*

²*Geografski fakultet, Beograd*

10. OBRAZOVANJE MLADIH ZA BUDUĆNOST

Rezime: Ovaj rad je posvećen obrazovanju kao značajnom faktoru pripreme dece i mladih za život u savremenom društvu. Svrha bavljenja temom je da se doprinese boljem razumevanju pojma i ciljeva obrazovanja u vrtlogu savremenih društvenih promena. Jedan od ciljeva rada je i da se ukaže na važna otvorena pitanja u vezi sa obrazovanjem u društvu. U radu se iznose nalazi većeg broja studija relevantnih za temu i ukazuje se na njihov značaj za unapređenje obrazovanja u društvu.

Ključne reči: obrazovanje, društvene promene, budućnost, mladi

Uvod

Obrazovanje mladih za život u savremenom društvu podrazumeva kompleksan splet različitih faktora. Više nego ikada pre, promenio se pogled na osnovno obrazovanje, ali i na srednje i visoko. Danas čak ni završen fakultet nije merilo toga da se neko smatra obrazovanijim od drugih sa nižim stepenom obrazovanja. Potrebno je kontinuirano celoživotno obrazovanje za lakše snalaženje u vrtlogu društvenih promena. Obrazovanje se danas doživljava kao čovekovo samoobrazovanje – formiranje i razvijanje tela, duha i talenata, odnosno formiranje autonomnog subjekta koji učestvuje u društvenoj zajednici. Samoobrazovanje zauzima posebno mesto u procesu celoživotnog učenja, a da bi bilo uspešno tokom školovanja važno je ohrabrivati i podržavati samostalno učenje.

Postavlja se pitanje: *Šta uopšte značibiti obrazovan za 21. vek?* Čemu treba da teže mladi ljudi da bi postali deo obrazovane elite koja će delovati u savremenom društvu? Smatra se da mladi moraju težiti ka stalnom usavršavanju svog obrazovanja. Obrazovana ličnost je ono što karakteriše savremeno društvo znanja. Ona mora biti sposobna da svojim idejama, horizontima i informacijama bude građanin sveta, ali i da se napaja iz sopstvenih izvora i da za uzvrat obogađuje i unapređuje sopstvenu kulturu. To je ličnost koja može da primeni svoje znanje, da se nosi sa sadašnjošću i da oblikuje budućnost (Avramović, 2008:89).

Potrebe savremenog društva zahtevaju svestrano obrazovanog pojedinca, koji će permanentno učiti i doživotno se obrazovati. Pojedinaac će opstati u društvu brzih promena ukoliko čitavog života usavršava svoja znanja i profesionalno napreduje, prati svetske promene i reaguje odmah. Ulaganje u obrazovanje je investicija u budućnost koja donosi višestruke koristi.

Značaj kontinuiranog obrazovanja mladih

Mnogi autori se pitaju šta to u praksi zaista znači da mladi mogu da se kroz obrazovanje pripreme za život u građanskom društvu i ulogu aktivnog građanina. Većina njih uglavnom smatra da je građanski angažman nešto suštinsko što odlikuje obrazovanje mladih u društvu današnjice. Mladi ljudi treba da se obrazuju za razvijanje sopstvenih načina aktivne participacije u javnom životu zajednice. Trebalo bi da preuzmu odgovornost za bavljenje problemima koje uočavaju u društvenim zajednicama. Suštinska svrha obrazovanja za građansko društvo i demokratiju je pružanje podrške mladim ljudima da razviju osnovne vrednosti uvažavanja drugih, poštovanja ljudskih prava i odgovornosti, kao i nenasilnog razrešenja konflikata i da razumeju zaštitu dobrobiti i blagostanja ljudi kroz nacionalne i internacionalne zakone (Pavlović, 2006:206).

Pored građanskog angažmana, razvijanje kritičke moralne svesti mladih takođe predstavlja centralni obrazovno-vaspitni izazov 21. veka (Pavlović, 2006: 207). Mladi treba da razviju veštine i sposobnosti koje će im omogućiti da deluju u okviru društva u cilju opšte dobrobiti i omogućiti im da razviju odgovarajuće vrednosti i stavove prema drugim članovima društva, kao i prema političkim, društvenim i moralnim pitanjima.

Vrednosti jednog društva treba da budu ukorenjene u celokupan obrazovni sistem (uvažavanje različitosti, društveno odgovorno ponašanje, etičnost poslovanja i sl.), a promocija ovih vrednosti u društvu se postiže njihovim planskim uključivanjem u nacionalne obrazovne planove i programe (Vilić, 2014: 397). Na taj način, mladi će se edukovati u duhu tolerancije i razumevanja za potrebe drugih ljudi, njihovih prava, dobrobiti i blagostanja.

Prioriteti u savremenom društvu znanjapostaju: spremnost pojedinca da uči i usavršava se tokom čitavog života, odabir i usvajanje pravih informacija, primena stečenog znanja u novim situacijama, razvijanje radoznalosti, kritičke svesti, kreativnosti, komunikativnosti, samostalnosti, socijalnih kompetencija, upravljanje sopstvenim procesom učenja. Pravo na obrazovanje postaje fundamentalno pravo, a dostupnost obrazovanja shvaćena kao ključni preduslov izgradnje demokratskog društva (Miljković i Sitarica, 2016: 289). Ideal društva budućnosti postaje društvo znanja u kome svi imaju podjednako pravo na obrazovanje, podjednako pravo na uspeh svojim vlastitim trudom i zalaganjem. Meritokratsko društvo ponovo postaje ostvarljiva vizija društva budućnosti.

Cilj obrazovanja u savremenom društvu jeste, pre svega, sticanje znanja i veština koje su u skladu s potrebama poslovanja i podsticanje razvoja kreativnih sposobnosti ljudi. Međutim, nikako se ne smeju zanemariti i humanistički ciljevi obrazovanja, u smislu postizanja vrline, spoznaje moralnih i kulturnih vrijednosti, na šta su ukazivali, još, Platon i Aristotel, a s čim su saglasni mnogi savremeni teoretičari (Vilić, 2014: 392). Kao što je već rečeno, inkorporiranje humanističkih vrednosti u obrazovne planove i programe treba da bude jedan od imperativa savremenog društva znanja, društva budućnosti.

Problemi današnjeg obrazovanja

Već je istaknuto da su ciljevi obrazovanja danas daleko širi. Potrebno je široko opšte obrazovanje, razvoj sposobnosti i kreativnosti, slobodan razvoj ličnosti, negovanje moralnih i kulturnih vrednosti i stvaranje uslova za jednake uslove u sticanju obrazovanja (Osmanlić, 2017: 112). Jednaki početni uslovi i isti start za sve je vizija budućnosti kojoj svakako treba težiti, ali postavlja se pitanje: *Da li je ta vizija zaista ostvarljiva?*

Cilj je savremene škole obrazovanje mladih za demokratiju i život u građanskom društvu, čiji rezultat treba da bude razvoj demokratske ličnosti učenika. Da bi se moglo

govoriti o jednom takvom tipu ličnosti, potrebno je razviti prosocijalne vrednosti. Demokratske vrednosti se ispoljavaju svakodnevno kroz toleranciju, neautoritarnost, nenasilje i nekonformizam. Osobine ličnosti i vrednosti koje predstavljaju osnovu demokratskog ponašanja jesu autonomija, tolerancija različitosti, otvorenost, kooperativnost, uvažavanje drugih, pravednost, samopoštovanje i dr. Dakle, demokratija se ostvaruje kroz niz ideala od kojih je najvažniji ideal nenasilja i tolerancije (Minić, 2016: 256).

Već je istaknuto i da je dostupnost obrazovanja jedan od ključnih preduslova izgradnje demokratskog društva. Međutim, da li je obrazovanje u 21. veku zaista dostupno za sve mlade? Da li svi mladi teže da postignu najviše nivoe obrazovanja ili ima i onih koji rano napuštaju obrazovanje zbog različitih faktora uticaja? Da li zaista postoje jednaki uslovi u sticanju obrazovanja ili je to još uvek samo ideal? Realna društvena situacija pokazuje da celoživotno obrazovanje ipak nije dostupno svima. Kako onda očekivati da svi mladi iskoriste svoj potencijal i razviju se u demokratske ličnosti, daju svoj doprinos u društvenoj zajednici i kritički razmišljaju o problemima današnjice?

Neki autori ističu da mladima koji rano napuštaju obrazovanje i obuku nedostaju ključne kvalifikacije, što im stvara probleme na tržištu rada i izlaže ih riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Nizak obrazovni nivo u velikoj meri doprinosi da se mladi nađu u kategoriji onih koji nisu ni zaposleni, niti su u procesu obrazovanja ili obuke (Jovanović Gavrilović i Radivojević, 2017: 69). U takvoj situaciji, može se zaključiti da ti mladi ne samo da ne mogu maksimalno da iskoriste svoj potencijal i razviju se u ličnosti kakve su potrebne savremenom društvu već da oni ostaju zagubljeni u tranziciji (Nikolić, 2004). Ovo je jedan od gorućih problema savremenog društva i ono što krucijalno onemogućava obrazovanje mladih za budućnost.

Zaključak

Ovaj rad predstavlja samo jedan mali pokušaj autora da ukažu na ogroman značaj obrazovanja kao ključnog faktora pripreme dece i mladih za život u savremenom društvu. Tema je veoma kompleksna i njeno detaljno razmatranje prevazilazi okvire ovoga rada, ali ovo može poslužiti kao uvod u predstavljenu problematiku. Pokušaj da se razmotri funkcija obrazovanja u vrtlogu savremenih društvenih promena je svakako dragocen, ali potrebno

je dodatno istražiti sve potencijalne faktore uticaja koji su doveli do njegove izmenjene funkcije.

Jedan od ciljeva rada je bio da se ukaže i na važna otvorena pitanja u vezi sa obrazovanjem u savremenom društvu. Tretirana je samo problematika dostupnosti obrazovanja za sve mlade u društvu, tako da je ostavljeno prostora za dalje razmatranje ostalih problema savremenog obrazovanja mladih.

Literatura

- Avramović, Z. (2008). Da li je društvo znanja novi tip društva. *Sociološki pregled*, 47(1), str. 85-100.
- Jovanović Gavrilović, B. Radivojević, B. (2017). Obrazovanje stanovništva za budućnost i budućnost obrazovanja. *Stanovništvo*, 55(1), str.63-85.
- Minić, V. (2016). Vaspitanje i obrazovanje za demokratiju u Republici Srbiji. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta* 46(2), str.255-272.
- Miljković, M.,Sitarica, A. (2016). Društvo znanja. *Zbornik radova Učiteljskog fakulteta*, 10, str.283-293.
- Nikolić, M. (2004). *Mladi zagubljeni u tranziciji*.Beograd: Centar za proučavanje alternative.
- Osmanlić, I. (2017). Obrazovanje za vrednosti građanskog društva, *Inovacije u nastavi*, 30(1), str.108-119.
- Pavlović, B. (2006). Činioci i izazovi uspešnog obrazovanja za građansko društvo, *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja*, 1(38), str. 205-224.
- Vilić, D. (2014). Uloga znanja i obrazovanja u savremenom društvu. *Politeia*(8), str.390-404.

YOUTH EDUCATION FOR THE FUTURE

Abstract: This paper is dedicated to education as a significant factor in preparing children and young people for life in contemporary society. The purpose of addressing the topic is to contribute to a better understanding of the concept and goals of education in the vortex of social change. One of the goals of the paper is to highlight important open issues regarding education in society. The paper presents the findings of a number of studies relevant to the topic and points out their importance for the advancement of education in society.

Keywords: education, social change, future, youth.